

Sygn. akt VII AGa 568/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VII Wydział Gospodarczy i Własności Intelektualnej w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Jolanta de Heij – Kaplińska

Protokolant: Weronika Michalak

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2022 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. (...) sp. z o.o. w K.

przeciwko A. K. i K. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 12 września 2016 r., sygn. akt XVI GC 886/15

1. zmienia zaskarżony wyrok częściowo w ten sposób, że:

a) w punkcie pierwszym oddala powództwo ponad kwotę 445 779,36 zł (czterysta czterdzieści pięć tysięcy siedemset siedemdziesiąt dziewięć złotych trzydzieści sześć groszy) oraz odsetki ustawowe za opóźnienie ponad kwotę 435 258, 83 zł (czterysta trzydzieści pięć tysięcy dwieście pięćdziesiąt osiem złotych osiemdziesiąt trzy grosze) od dnia 14 kwietnia 2015 roku do dnia zapłaty,

b) w punkcie czwartym poleca pobrać od A. K. i K. K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 16 361 zł (szesnaście tysięcy trzysta sześćdziesiąt jeden złotych) zamiast kwoty 17 783 zł (siedemnaście tysięcy siedemset osiemdziesiąt trzy złote);

2. oddala apelację w pozostałym zakresie;

3. zasądza od A. K. i K. K. solidarnie na rzecz B. (...) sp. z o.o. w K. kwotę 16 200 zł (szesnaście tysięcy dwieście złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego i postępowania kasacyjnego;

4. obciąża A. K. i K. K. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwotą 22 289 zł (dwadzieścia dwa tysiące dwieście osiemdziesiąt dziewięć złotych) tytułem opłaty od skargi kasacyjnej, od uiszczenia której powód był zwolniony.

Jolanta de Heij-Kaplińska

Sygn. akt VII AGa 568/21

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 września 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanych A. K. i K. K. solidarnie na rzecz powoda B. (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. kwotę 474 205 zł 51 gr wraz z odsetkami

ustawowymi od kwoty 463 684 zł 98 gr od dnia 14 kwietnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 13 145 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7 200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; ustalił, że odpowiedzialność pozwanych A. K. i K. K. wynikająca z punktów I i II jest solidarna z D. B. odpowiadającym na podstawie nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 30 czerwca 2015 r., sygn. akt XVI GNC 354/15; polecił pobrać na rzecz Skarbu Państwa – kasy Sądu Okręgowego w Warszawie od pozwanych A. K. i K. K. kwotę 17 783 zł.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli pozwani A. K. i K. K., zaskarżając go w całości.

Wyrokowi zarzucili naruszenie:

1. przepisu art. 442¹ § 1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i zasądzenie na podstawie art. 299 k.s.h. od pozwanych na rzecz powoda przedawnionych roszczeń:

a. pomimo upływu trzyletniego terminu przedawnienia roszczenia z art. 299 k.s.h. liczonego od dnia, w którym powód dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia, czyli publikacji w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z dnia 28 czerwca 2002 r. Nr 124 (1456) postanowienia o umorzeniu postępowania upadłościowego w stosunku do (...) sp. z o.o.,

b. pomimo upływu dziesięcioletniego terminu przedawnienia roszczenia z art. 299 k.s.h. liczonego od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, które w niniejszej sprawie miało miejsce najpóźniej z dniem 31 grudnia 2001 r. t.j. z dniem wykreślenia pozwanych A. K. i K. K. z rejestru przedsiębiorców KRS jako członków zarządu (...) sp. z o.o.;

2. naruszenie przepisu art. 125 k.c. polegającego na jego błędnym niezastosowaniu i orzeczeniu na podstawie art. 299 k.s.h. o solidarnej odpowiedzialności członków zarządu (...) sp. z o.o. A. K. i K. K. za zobowiązania spółki, pomimo upływu dziesięcioletniego terminu przedawnienia roszczenia stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądowym t.j. nakazem zapłaty z dnia 4 września 2002 r.;

3. naruszenie art. 228 k.p.c. w zw. z art. 15 ust.1 w zw. z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym poprzez nie wzięcie z urzędu przez Sąd I instancji pod uwagę faktu, że wobec (...) sp. z o.o. toczyło się postępowanie upadłościowe zakończone postanowieniem o jego umorzeniu, co zostało ogłoszone w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z dnia 28 czerwca 2002 r. Nr 124 ((...)), w sytuacji kiedy ogłoszenia takie są traktowane jako fakty powszechnie znane i nie wymagające dowodu;

4. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że egzekucja wobec (...) została wszczęta na podstawie wniosku z dnia 31 maja 2011 r. podczas, gdy egzekucja ta została skutecznie wszczęta nie wcześniej niż w 2013 r.;

5. naruszenie przepisu art. 299 k.s.h. w zw. z art. 5 k.c. poprzez orzeczenie o solidarnej odpowiedzialności członków zarządu (...) sp. z o.o. A. K. i K. K. za zobowiązania spółki, podczas gdy realia niniejszej sprawy jednoznacznie wskazują na naruszenie zasad współżycia społecznego.

Niezależnie od powyższego pozwani podnieśli zarzut przedawnienia roszczenia w stosunku do nich w oparciu o art. 442¹ § 1 k.c. w zw. z art. 299 k.s.h. oraz w stosunku do spółki (...) sp. z o.o. na podstawie art. 125 k.c.

Wskazując na powyższe pozwani wnieśli o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości,

2. zasądzenie od powoda solidarnie na rzecz pozwanych kosztów procesu za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanych kosztów postępowania apelacyjnego.

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2018 roku Sąd Apelacyjny w W. na skutek rozpoznania apelacji orzekł jak poniżej:

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że:

a. w punkcie pierwszym oddala powództwo,

b. w punkcie drugim zasądza od B. (...) sp. z o.o. w K. na rzecz A. K. i K. K. kwotę 7.217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,

c. uchyla pkt III i IV wyroku;

II. zasądza od B. (...) sp. z o.o. w K. na rzecz A. K. i K. K. kwotę 34.528 zł (trzydzieści cztery tysiące pięćset dwadzieścia osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym, w tym kwotę 10.817 zł (dziesięć tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości podnosząc zarzuty naruszenia prawa materialnego w postaci:

1. art. 442¹ §2 k.c. poprzez błędne niezastosowanie tego przepisu w sytuacji, gdy pozwani zostali skazani prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w W. z 16 maja 2007 r. za to, że w okresie od czerwca 2001 r. do 12 grudnia 2001 r. w W., pełniąc funkcję prezesa i członka zarządu (...) sp. z o.o. nie zgłosili wniosku o upadłość spółki handlowej mimo powstania warunków uzasadniających wystąpienie z wnioskiem o ogłoszenie upadłości,

2. art. 299 §1 k.s.h. w związku z art. 442¹ §1 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że zdarzeniem, od którego zależy liczyć termin przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody spowodowanej bezskutecznością egzekucji z majątku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, określonym w art. 442¹ §1 k.c., jest data ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z 28 czerwca 2002 r. postanowienia o umorzeniu postępowania upadłościowego (...) w sytuacji, gdy do tej daty nie zostało przeprowadzone postępowanie egzekucyjne przeciwko spółce, mające na celu wyegzekwowanie zasądzonej nakazem zapłaty kwoty, a spółka prowadziła działalność do 2 marca 2012 r., kiedy podjęto uchwałę o rozwiązaniu spółki po przeprowadzeniu jej likwidacji.

Powód wniosł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanych na swoją rzecz kosztów postępowania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwani wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie od powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy uznał zasadność pierwszego z podniesionych zarzutów i uchylił zaskarżony wyrok przekazując sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy potwierdził dominujące stanowisko o deliktowej odpowiedzialności za szkodę członków zarządu z art. 299 k.s.h. Za podstawowe znaczenie dla sprawy wskazał ustalenie, czy roszczenie dochodzone pozwem było przedawnione 10 sierpnia 2007 r., jako dacie uchylenia art. 442 k.c. na podstawie ustawy z 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy-Kodeks cywilny, a w jego miejsce przyjęcia art. 442¹ k.c. Tylko do roszczeń, powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej, a w tym dniu nieprzedawnionych, należało stosować nowy przepis.

Sąd Najwyższy odniósł się do pierwszego wariantu co do początku biegu przedawnienia, zgodnie z którym powód nie może powoływać się na niezajomość ogłoszenia o umorzeniu postępowania upadłościowego, które ukazało się w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z 28 czerwca 2002 r., co oznacza, że przedawnienie zakończyło bieg 28 czerwca 2005 r., a więc jeszcze na podstawie art. 442 k.c. Sąd Najwyższy zaznaczył, że nie ma zasadniczego znaczenia podstawa

442¹ §1 k.c. przyjęta przez Sąd Apelacyjny. Przedawnienie zakończyło bieg jeszcze na podstawie art. 442 k.c., ale powołany przez Sąd Apelacyjny przepis 442¹ §1 k.c. w wersji obowiązującej w 2009 roku ma identyczną treść.

Sąd Najwyższy ocenił 442 §2 k.c. oraz art. 442¹ §2 k.c. regulujące przedawnienie roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem z tym, że według nowej regulacji termin przedawnienia został wydłużony z 10 lat do 20 lat. Ustalenie, czy szkoda w niniejszej sprawie została wyrządzona przestępstwem (ściśle wynikła ze zbrodni lub występku), z formalnego punktu widzenia powinno nastąpić na podstawie art. 442 §2 k.c. Pozytywne rozstrzygnięcie tej kwestii oznacza, że w dniu 10 sierpnia 2007 roku roszczenie nie było jeszcze przedawnione, w związku z czym termin przedawnienia określi ostatecznie art. 442¹ §2 k.c. Ponownie Sąd Najwyższy zaznaczył, że zachodzi podobieństwo wskazanych przepisów i kwestia, który z nich znajduje zastosowanie do ustalenia, czy szkoda ma źródło w przestępstwie, ma znaczenie jedynie formalne.

Sąd Najwyższy potwierdził słuszność stanowiska Sądu Apelacyjnego, że jeżeli szkoda poniesiona przez wierzyciela jest konsekwencją niezgłoszenia w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, a tego rodzaju zaniechanie wyczerpuje znamiona występkę z art. 586 k.s.h., do roszczenia wierzyciela dochodzonego na podstawie art. 299 k.s.h. ma zastosowanie art. 442¹ §2 k.c., przewidujący dwudziestoletni termin przedawnienia liczony od dnia popełnienia przestępstwa.

Sąd Najwyższy za nietrafne uznał powiązanie kwestii terminu przedawnienia z oceną zgłoszonego zarzutu przedawnienia na podstawie art. 5 k.c. Za nietrafne uznał również, że występek pozwanych nie miał związku ze szkodą powoda, gdyż powstała ona dopiero w 2002 r., kiedy powód uzyskał tytuł egzekucyjny przeciwko (...) i gdy zaistniał stan niewypłacalności spółki, co nastąpiło w chwili umorzenia postępowania upadłościowego.

Sąd Najwyższy nietrafność wniosków Sądu Apelacyjnego powiązał z ustaleniami prawomocnego wyroku skazującego (art. 11 k.p.c.). Z faktu skazania pozwanych wynika, że już od czerwca 2001 roku (...) znajdowała się w stanie, w którym zrealizowane zostały przesłanki do powstania obowiązku zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Stwierdzenie, że niewypłacalność (...) powstała w chwili umorzenia postępowania upadłościowego jest nietrafne. Niezasadne jest też łączenie powstania szkody z chwilą uzyskania przez powoda tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce. Pozwani nie dowiedli, że wierzyciel nie poniósł szkody rozumianej na tle art. 299 k.s.h.

Sąd Najwyższy jako uboczne potraktował uwagi do drugiego zarzutu, uznając, że reguła jakoby od dnia ogłoszenia w MSiG nikt nie może zasłaniać się nieznajomością ogłoszonych wpisów, nie odnosi się do ogłoszeń, które nie stanowią ogłoszeń o dokonanych wpisach do Krajowego Rejestru Sądowego. Jednym z ich rodzajów są ogłoszenia o umorzeniu postępowania upadłościowego, których należało dokonywać na podstawie art. 219 prawa upadłościowego z 1934 r. Tego rodzaju ogłoszeniem było ogłoszenie z 28 czerwca 2002 r. co oznacza, że nie jest ono objęte zasadą, o której mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Sąd Najwyższy poddał pod rozważenie, czy sama wiedza powoda o umorzeniu postępowania upadłościowego może być uznana za równoznaczną z wiedzą o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Wpis do KRS nie musi obejmować przyczyn umorzenia postępowania, a jego przyczyny wymienia art. 218 §1 prawa upadłościowego z 1934 r. Powzięcie przez wierzyciela spółki informacji o umorzeniu postępowania upadłościowego na podstawie szczególnych przyczyn nie jest jednoznaczne z uzyskaniem informacji o szkodzie, o której mowa w art. 299 k.s.h.

Ponownie rozpoznając sprawę miarodajne są następujące ustalenia i rozważania prawne:

Sąd Okręgowy w Krakowie prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 14 stycznia 2002 r., pod sygn. akt IX GNe 2747/01, nakazał (...) sp. z o.o. zapłatę na rzecz B. (...) sp. z o.o. kwoty 162 717,67 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot i terminów szczegółowo wymienionych oraz kosztami procesu w wysokości 8 449 zł. 4 września 2002 r. ww. nakaz zapłaty został opatrzony klauzulą wykonalności. Sprostowany tytuł wykonawczy został wydany wierzycielowi 12 lutego 2013 r.

W oparciu o ww. tytuł wykonawczy, na podstawie wniosku z dnia 31 maja 2011 r., wszczęto egzekucję przeciwko (...) sp. z o.o. Po sprostowaniu ww. nakazu zapłaty postępowanie egzekucyjne z ruchomości, wierzytelności oraz rachunków bankowych dłużnika prowadził Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym (...) w W. P. A.. Postanowieniem z 29 stycznia 2014 r. w sprawie o sygn. (...) ww. Komornik sądowy umorzył postępowanie egzekucyjne wobec (...) sp. z o.o. z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Koszty postępowania egzekucyjnego wyniosły: 221,53 zł tytułem wydatków oraz 1 800 zł tytułem kosztów zastępstwa adwokackiego. Inne postępowania egzekucyjne prowadzone przez spółkę (...) przeciwko (...) sp. z o. o. nie doprowadziły do wyegzekwowania dochodzonych od spółki należności, co skutkowało uzyskaniem tytułów wykonawczych przeciwko jej członkom zarządu.

A. K. i K. K. pozostawali członkami zarządu spółki (...) sp. z o.o. w chwili powstania roszczeń objętych ww. nakazem zapłaty, zaś D. B. został wpisany do rejestru przedsiębiorców KRS wymienionej spółki jako prezes zarządu 31 grudnia 2001 r. W tej samej dacie wykreślono z KRS jako członków zarządu pozwanych A. K. i K. K.. Spółka została rozwiązana, a następnie zlikwidowana i w 2013 r. wykreślona z rejestru przedsiębiorców.

W pismach z 14 lutego 2014 r. i 20 marca 2014 r. (adresowanych imiennie do D. B., A. K. oraz K. K.) spółka (...) wezwwała, w związku z bezskutecznością egzekucji skierowanej przeciwko spółce (...), członków zarządu tej spółki do zapłaty kwoty dochodzonej od spółki wraz z kosztami procesu i kosztami postępowania egzekucyjnego. Termin płatności wyznaczono na trzy dni od odbioru wezwania.

Spółka (...) jako cedent i (...) sp. z o.o. sp. k. w W. jako cesjonariusz podpisała dwie umowy cesji wierzytelności przysługującej (...) od dłużnika (...) S.A. w P. (z 11 kwietnia 2007r. oraz 30 września 2008r.). Pierwsza dotyczyła cesji części wierzytelności na kwotę 1 903 160 zł za cenę 1 522 538 zł, a druga części tej wierzytelności na kwotę 296 840 zł za cenę 195 000 zł. Cena miała zostać uiszczona odpowiednio: do dnia 31 grudnia 2007 r. i 31 grudnia 2008 r. Cesje dotyczyły wierzytelności wynikającej z wyroku sądu polubownego: Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej z dnia 29 listopada 2000 r., w którym zasądzono od powoda i pozwanego wzajemnego (...) S. A. w P. na rzecz pozwanego i powoda wzajemnego (...) spółki z o. o. w W. kwotę 903 744,86 zł z odsetkami ustawowymi od 25 maja 2000 r. do dnia zapłaty tytułem należności czynszowych oraz kwotę 4 591 444 zł z odsetkami od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty tytułem utraconych korzyści.

Sąd Rejonowy w Poznaniu Wydział XV Gospodarczy Spraw Upadłościowo-Układowych postanowieniem z 15 grudnia 2000 r., sygn. akt XV Ukł. 13/00 ogłosił upadłość spółki (...) S.A. w P.. Z kolei postanowieniem z 15 listopada 2004 r. Sąd orzekł o umorzeniu postępowania upadłościowego z uwagi na brak majątku pozwalającego choćby na zaspokojenie kosztów tegoż postępowania.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo podlegało uwzględnieniu w całości. Podstawą prawną roszczenia powoda był przepis art. 299 § 1 k.s.h. (w brzmieniu obowiązującym na datę wniesienia pozwu) statuujący solidarną odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania spółki, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna. Paragraf 2 tego przepisu łagodzi surowy reżim odpowiedzialności wskazując katalog przesłanek egzoneracyjnych.

Członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w § 1, jeżeli wykaze, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody. Wierzyciel dochodzący roszczenia na podstawie art. 299 §1 k.s.h. musi zatem wykazać jedynie dwie okoliczności, tj. istnienie zobowiązania spółki i bezskuteczność egzekucji wobec spółki. Konieczność wykazania okoliczności wyłączających odpowiedzialność wymienionych w § 2 art. 299 k.s.h. obciąża zaś pozwanego członka zarządu spółki.

Sąd Okręgowy wskazał, że w przedmiotowej sprawie powodowa spółka wykazała zarówno istnienie zobowiązania spółki (...), jak i bezskuteczność egzekucji wobec tej spółki. Do pozwu dołączono bowiem odpis tytułu wykonawczego:

zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 14 stycznia 2002 r., wydanego przez Sąd Okręgowy w Krakowie IX Wydział Gospodarczy w sprawie o sygn. akt IX GNc 2747/01. Prawomocny nakaz zapłaty stanowi wystarczający dowód istnienia wierzytelności. Sąd orzekający w niniejszej sprawie jest bowiem związany prawomocnym orzeczeniem sądu stwierdzającym istnienie wierzytelności (art. 365 § 1 k.p.c.).

Powód wykazał także, że egzekucja przeciwko (...) sp. z o.o. okazała się bezskuteczna. Wystarczającym dowodem w tym zakresie było bowiem dołączone do pozwu postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...) w W. P. A. z 29 stycznia 2014 r., wydane w sprawie o sygnaturze akt (...), którym umorzono zostało postępowanie egzekucyjne prowadzone na podstawie ww. tytułu wykonawczego wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

Sąd uznał, że brak jest przy tym podstaw do podzielenia stanowiska pozwanych, którzy powoływali się na istnienie majątku spółki pozwalającego na zaspokojenie należności powoda, tj. wierzytelności spółki (...) wobec (...) S.A. w P., czego dowodzić miały dołączone do sprzeciwu umowy cesji wierzytelności na rzecz spółki (...) sp. z o.o. sp. k. Niewątpliwie przewidziana w art. 299 § 1 k.s.h. przesłanka odpowiedzialności członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania tej spółki w postaci bezskuteczności egzekucji prowadzonej przeciwko spółce oznacza bezskuteczność egzekucji z całego majątku spółki. Postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z powodu bezskuteczności egzekucji, jeżeli nie wynika z niego nic innego, należy jednak co do zasady uznać za wystarczający dowód dla stwierdzenia, że bezskuteczna okazała się egzekucja z całego majątku dłużnika. Jeżeli zaś pozwany członek zarządu twierdzi, że egzekucja w postępowaniu, które zostało umorzono, nie została skierowana do wszystkich składników majątku spółki, z których możliwe było zaspokojenie wierzyciela, winien on udowodnić swoje twierdzenia (wyrok Sądu Najwyższego z 20 października 2005 r., sygn. akt II CK 152/05). W rozpoznawanej sprawie faktycznego istnienia majątku spółki (...), z którego możliwa byłaby egzekucja, nie dowodzą ww. umowy cesji wierzytelności.

Przede wszystkim należy zauważyć, iż strona powodowa zakwestionowała przedmiotowe umowy wskazując, iż ich podpisanie miało stworzyć jedynie pozory płynności (...) spółki (...). Niezasadne było zatem stanowisko strony pozwanej, iż powódka nie kwestionowała faktu otrzymania ceny przez zbywcę wierzytelności, z której istniała możliwość zaspokojenia się przez spółkę (...), gdyby egzekucję wszczęto bez zbędnej zwłoki. Z treści obu cesji wynika, że umówiona cena miała zostać zapłacona w oznaczonych w umowach terminach. Tym samym należałoby uznać, iż skoro pozwani nie wykazali, aby spółka (...) faktycznie uzyskała umówioną zapłatę, to skutkiem cesji było jedynie powstanie wierzytelności tej spółki w stosunku do nabywcy o zapłatę ceny. Brak jednocześnie podstaw do ustalenia, iż cedowana wierzytelność mogłaby podlegać skutecznej egzekucji z uwagi na ogłoszenie upadłości likwidacyjnej dłużnika (...), a następnie umorzenie postępowania upadłościowego z uwagi na brak środków nawet na koszty postępowania upadłościowego. Sąd podniósł, że nie można przy tym nie zwrócić uwagi na fakt, iż strony umów cesji miały tego samego współnika: (...) spółkę z o. o. Podsumowując Sąd uznał, iż pozwani przedstawiając ww. umowy cesji nie wykazali, iż pomimo umorzenia postępowania egzekucyjnego z uwagi na bezskuteczność egzekucji spółka, którą zarządzali dysponowała majątkiem, z którego możliwe było zaspokojenie się powoda, chociażby w części. Przedstawione umowy zawarte z podmiotem powiązany gospodarczo nie wiązały się bowiem z przepływem jakichkolwiek środków pieniężnych na rzecz (...) i dotyczyły bezwartościowej (co wykazało postępowanie upadłościowe dłużnika) wierzytelności.

Powód, przedstawiając wniosek o wszczęcie egzekucji, jednocześnie dowiódł, że egzekucja była prowadzona z całego majątku spółki i jako taka okazała się bezskuteczna. Podkreślenia jednocześnie wymaga, iż co do zasady obowiązkiem dłużnika (...) sp. z o. o.) jest niezwłoczne spełnienie świadczenia wynikającego z wydanego przeciwko niemu tytułu wykonawczego, bez oczekiwania na wszczęcie egzekucji. Konsekwencją takiego zaniechania jest odpowiedzialność członków zarządu w przypadku bezskuteczności egzekucji, chyba że zostanie wykazane, iż istniała możliwość spełnienia świadczenia przez spółkę, gdyby egzekucja została wszczęta bezzwłocznie. Powód wykazał, iż postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte już w 2011 r., a zatem niewątpliwie przed likwidacją i wykreśleniem (...) z rejestru. Natomiast pozwani nie udowodnili, iż powód miał faktyczną możliwość zaspokojenia się z majątku spółki przed jej likwidacją.

Sąd Okręgowy przyjął, że powód wykazał istnienie przesłanek warunkujących odpowiedzialność członków zarządu spółki (...) za jej zobowiązania w oparciu o art. 299 k.s.h.

Jednocześnie Sąd uznał, iż żaden z pozwanych nie wykazał zaistnienia którejkolwiek z wymienionych w art. 299 § 2 k.s.h. okoliczności wyłączających odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania tej spółki.

W pierwszej kolejności Sąd podkreślił, że w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, iż odpowiedzialność na zasadach określonych w art. 299 k.s.h. ponoszą osoby będące członkami zarządu w czasie istnienia zobowiązania, którego egzekucja przeciwko spółce okazała się nieskuteczna (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2 lutego 2007 roku, sygn. akt IV CSK 370/06). Bezspornym było, iż pozwani byli w zarządzie w dacie powstania wierzytelności, stanowiącej podstawę egzekucji prowadzonej przez powoda.

Pozwani nie wykazali, że został zgłoszony wniosek o ogłoszenie upadłości zarządzanej przez nich spółki lub w stosunku do niej wszczęto postępowanie układowe. Nie przedstawili także dowodów pozwalających na przyjęcie, że w okresie, kiedy zarządzali spółką nie istniały podstawy do złożenia takich wniosków. Nie dowodzili również, iż nie zgłoszenie takich wniosków nastąpiło bez ich winy. W sprzeczności z tym pozwani nie wskazywali, iż nawet gdyby wniosek o ogłoszenie upadłości spółki zostałby zgłoszony, to takie działanie nie doprowadziłoby do zaspokojenia powódki z uwagi na sytuację finansową spółki, co mogłoby przesądzić o braku szkody po stronie powodowej spółki pomimo niezgłoszenia przez pozwanych wniosku o ogłoszenie upadłości lub otwarcie postępowania układowego. Pozwani nie zaoferowali na tę okoliczność żadnych dowodów, pozwalających na ocenę sytuacji majątkowej i (...) spółki (...).

Zważywszy zatem, iż pozwani nie wykazali żadnej z przesłanek wyłączających ich odpowiedzialność za zobowiązania spółki (art. 299 § 2 k.s.h.) Sąd Okręgowy powództwo uwzględnił.

Sąd odnosząc się do zarzutu przedawnienia dochodzonego roszczenia, z uwagi na odszkodowawczy charakter odpowiedzialności, wskazał, że początek biegu przedawnienia roszczenia wierzyciela przeciwko członkowi zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością opartego o art. 299 k.s.h. wynika z art. 442⁽¹⁾ § 1 k.c., w związku z czym rozpoczęcie biegu przedawnienia następuje, gdy wierzyciel dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Co do zasady następuje to w chwili dowiedzenia się przez wierzyciela o bezskuteczności egzekucji skierowanej do majątku spółki – tj. otrzymania postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 16 kwietnia 2013 r. o sygn. akt I ACa 1230/12). W przedmiotowej sprawie postanowienie o umorzeniu zostało wydane 29 stycznia 2014 r., dlatego też roszczenie mogłoby ulec przedawnieniu najwcześniej 29 stycznia 2017 r. Z uwagi na powyższe, zarzut przedawnienia w ocenie Sądu okazał się niezasadny.

Na zasądzoną kwotę złożyły się: należność główna i prawidłowo skapitalizowane odsetki, a także koszty procesu zasądzone ww. nakazem oraz wykazane koszty nadania klauzuli wykonalności i koszty postępowania egzekucyjnego.

O odsetkach do 31 grudnia 2015 r. orzeczono na podstawie art. 481 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015r. nr 1830) na podstawie art. 56 tej ustawy. Podstawę prawną określenia wysokości odsetek po 1 stycznia 2016 r., zgodnie z art. 57 w zw. z art. 55 ust. 1 ww. ustawy, stanowił art. 481 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym po tej dacie.

O kosztach procesu rozstrzygnięto w punkcie II sentencji wyroku zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy wyrażoną w art. 98 k.p.c. Na koszty pozwanego złożyły się: opłata od pozwu w postępowaniu nakazowym w wysokości 5 928 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 7 200 zł ustalone na podstawie § 6 pkt 7) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz opłata skarbową od dokumentu pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Z uwagi na dyspozycję art. 299 § 1 k.s.h., który wskazuje, że członkowie zarządu spółki odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania, Sąd orzekł jak w punkcie III wyroku uznając, że pozwani A. K. i K. K. odpowiadają solidarnie z D. B., wobec którego nakaz zapłaty z 30 czerwca 2015 r. sygn. akt XVI GNC 354/15 uprawomocnił się.

W związku ze zwolnieniem strony powodowej od opłaty od pozwu ponad kwotę 5 928 zł, Sąd polecił pobrać na rzecz Skarbu Państwa od pozwanych kwotę 17 783 tytułem uzupełnienia opłaty od pozwu zgodnie z art. 113 ust. 1 u.k.s.c.

Sąd Apelacyjny pierwszy raz rozpoznając sprawę oparł się na ustaleniach faktycznych Sądu pierwszej instancji, uznając je za prawidłowe. Dodatkowo ustalił, co następuje:

Postanowieniem z dnia 11 marca 2002 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w W., Wydział XVII Gospodarczy ogłosił upadłość (...) sp. z o.o. w W. (postanowienie k.286), zaś postanowieniem z dnia 20 maja 2002 r. umorzył postępowanie upadłościowe, w uzasadnieniu podnosząc, że brak jest środków na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego (postanowienie k.287-288).

Obwieszczenie dotyczące postanowienia o umorzeniu postępowania upadłościowego (...) sp. z o.o. ukazało się w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z dnia 28 czerwca 2002r. (Monitor Sądowy i Gospodarczy k.293- 299).

W dniu 2 marca 2012 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki (...) sp. z o.o. podjęło uchwałę o rozwiązaniu spółki po przeprowadzeniu jej likwidacji (odpis pełny z KRS k. 392-308).

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w W. z dnia 16 maja 2007 r. pozwani zostali skazani m.in. za to, że w okresie od czerwca 2001 r. do 12 grudnia 2001 r. w W. pełniąc funkcje prezesa i członka zarządu sp. z o.o. (...) w W. nie zgłosili wniosku o upadłość spółki handlowej pomimo powstania warunków uzasadniających według przepisów upadłość wskazanej spółki t.j. o czyn z art. 586 § 1 kodeksu spółek handlowych (wyrok k.360-371).

Sąd Apelacyjny pierwszy raz rozstrzygając sprawę uznał za uzasadniony zarzut przedawnienia roszczenia i naruszenie przepisów prawa materialnego t.j. art. 442¹ § 1 k.c. w zw. z art. 299 k.s.h. Datą zdarzenia sprawczego był 20 maja 2002 r. gdy umorzono postępowanie upadłościowe (...) sp. z o.o. Obwieszczenie o umorzeniu ukazało się 28 czerwca 2002 roku i od tego terminu Sąd Apelacyjny przyjął początek biegu terminu przedawnienia dla roszczeń wobec członków zarządu. Alternatywnym momentem był rok 2006 r., gdy powód złożył wniosek o ogłoszenie swojej upadłości. Należało według Sądu Apelacyjnego przypuszczać, że wówczas powód uznał, że wyegzekwowanie należności od spółki (...) nie jest możliwe.

W chwili wniesienia pozwu upłynęło również ponad 10 lat od daty zdarzenia sprawczego szkody, czyli od dnia 20 maja 2002 r. Tym samym roszczenie uległo przedawnieniu na mocy art. 442¹ § 1 zd. drugie k.c.

Sąd Apelacyjny rozważył, czy zaistniała sytuacja przewidziana w art. 442¹ § 2 k.c. Z art. 586 k.s.h. wynika, że kto będąc członkiem zarządu spółki albo likwidatorem, nie zgłasza wniosku o upadłość spółki handlowej pomimo powstania warunków uzasadniających według przepisów upadłość spółki podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Jak wskazano powyżej dopuszczenie się przez członków zarządu spółki przewidzianego w art. 586 k.s.h. występku ma istotne znaczenie z punktu widzenia terminu przedawnienia.

Jak ustalił Sąd Apelacyjny pozwani zostali skazani prawomocnym wyrokiem sądowym za przestępstwo z art. 586 k.s.h. za to, że nie zgłosili wniosku o ogłoszenie upadłości w okresie od czerwca do 17 grudnia 2001r. Miało to miejsce wówczas, gdy powód nie posiadał tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce. Występek pozwanych nie miał związku ze szkodą powoda, gdyż powstała ona dopiero w 2002r. - wówczas bowiem powód uzyskał tytuł egzekucyjny przeciwko spółce, wtedy też zaistniał stan niewypłacalności spółki (data umorzenia postępowania upadłościowego).

Sąd Najwyższy uchylając wyrok wyraził pogląd, że rozstrzygnięcie kwestii przedawnienia wymaga opowiedzenia się za tym, jakie przepisy należy stosować ze względu na zmianę przepisu art. 442 k.c. ustawą z 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny.

Ponownie podsumowując stanowisko Sądu Najwyższego, Sąd ten za trafny uznał zarzut powoda o naruszeniu art. 442¹ §2 k.c. Sąd Najwyższy nie podzielił poglądu, że występki pozwanych z art. 586 §1 k.s.h. nie miał związku ze szkodą powoda, gdyż ta powstała dopiero w 2002 roku. Taki wniosek jest sprzeczny z ustaleniami prawomocnego wyroku skazującego wydanego w postępowaniu karnym (art. 11 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanych jest zasadna w nieznaczej części obejmującej dochodzone skapitalizowane odsetki.

Ustalenia Sądu pierwszej instancji oraz Sądu Apelacyjnego orzekającego poprzednio w sprawie powołujące się na źródła dowodowe, na których są oparte, stanowią podstawę faktyczną przyjętą przez Sąd Apelacyjny dla dokonywanej subsumpcji prawa materialnego za wyjątkiem ustalenia wszczęcia egzekucji przeciwko (...) sp. z o.o. wnioskiem z dnia 31 maja 2011 roku.

Materiał dowodowy nie zawiera dowodu, w jaki sposób została zakończona egzekucja (...) wszczęta wnioskiem z 31 maja 2011 roku z tytułu wykonawczego z błędną nazwą (...) sp. z o.o. tak by uznać, że wniosek przerwał bieg przedawnienia stosownie do art. 123 §1 k.c. 10 czerwca 2011 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym (...) w W. wezwał wierzyciela do usunięcia braków formalnych wniosku (k. 127). 6 lipca 2011 roku Komornik Sądowy przesłał tytuł wykonawczy IX GNc 2747/01 wierzycielowi celem sprostowania (k. 129). Oryginał tytułu wykonawczego zwrócono 20 listopada 2012 roku do akt IX GNc 2747/01 (k. 122 IX GNc 2747/01).

Nie ma też dowodu, kiedy została wszczęta egzekucja KM 12471/13 prowadzona wobec (...) sp. z o.o. na podstawie sprostowanego tytułu wykonawczego. Twierdzenie powoda o dacie 10 maja 2013 roku (k. 117) nie jest zaprzeczone i Sąd Apelacyjny na podstawie art. 230 k.p.c. uznaje fakt za przyznany.

Zarzut apelacji błędnego ustalenia daty wszczęcia egzekucji przeciwko (...) sp. z o.o. był zasadny. Powód w odpowiedzi na sprzeciw podał datę 10 maja 2013 roku jako złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji z majątku spółki (...) sp. z o.o. Stanowisko procesowe zostało wyrażone po zarzucie przedawnienia z art. 125 k.c. Argumentacja w odpowiedzi na apelację, iż postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte skutecznie jako (...), a ze względów technicznych nadano mu sygnaturę KM 12471/13, nie ma odzwierciedlenia w materiale dowodowym (strona 5). Niemniej zgodnie z art. 123 §1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed organem powołanym do egzekwowania roszczeń przedsięwziętą w celu zaspokojenia roszczenia.

Organami, o jakich mowa w art. 123 § 1 pkt 1 k.c., są bez wątpienia sądy powszechne, sądy polubowne oraz komornicy sądowi. Bezpośrednią czynnością, która zmierza do wyegzekwowania (zaspokojenia) roszczenia, jest złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji wraz z tytułem wykonawczym, stosownie do właściwości, sądowi lub komornikowi (por. wyrok SN z dnia 24 września 1971 r., II CR 358/71, wyrok SN z dnia 4 sierpnia 1977 r., IV PR 160/77, wyrok SN z dnia 22 lutego 1973 r., III PRN 111/72, OSNC 1974, nr 1, poz. 12).

Wszczęcie tzw. właściwego postępowania egzekucyjnego należy odróżnić od wszczęcia egzekucji. Do wszczęcia właściwego postępowania egzekucyjnego dochodzi z chwilą złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji. Wszczęcie egzekucji zaś, co do zasady, następuje w momencie dokonania pierwszej czynności egzekucyjnej, co wyraża się w tym, że dłużnikowi doręcza się wówczas zawiadomienie o wszczęciu egzekucji (art. 805 k.p.c.). Uproszczając, postępowanie egzekucyjne wszczyna wierzyciel, natomiast egzekucję – organ egzekucyjny.

Złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji jest czynnością podjętą w ściśle określonym celu, jakim jest dążenie do zaspokojenia roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym. Działanie to - zgodnie z art. 123 k.c. - powoduje bieg przedawnienia tego roszczenia. W świetle brzmienia § 1 pkt 1 tego przepisu bieg przedawnienia przerywa się przez

każdą czynność przed sądem lub przed innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju. Podstawowym skutkiem wynikającym ze złożenia przez wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji, pozbawionego braków formalnych lub fiskalnych bądź uzupełnionego w wyznaczonym przez komornika terminie, jest doręczenie dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji z podaniem treści tytułu wykonawczego. Pozwani podnosząc zarzut przedawnienia z art. 125 k.c. wywodzą dla siebie korzystne skutki z faktu nieskutecznego wszczęcia egzekucji 31 maja 2011 roku przeciwko spółce (...) sp. z o.o., ich więc obciąża dowód sposobu zakończenia egzekucji prowadzonej jako (...). Sposób zakończenia postępowania egzekucyjnego wszczętego wnioskiem z 31 maja 2011 roku z punktu widzenia powoda nie wpływa na dochodzone roszczenie wobec pozwanych, które podlega 20-letniemu przedawnieniu (art. 442¹ §2 k.c.).

Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, jeżeli sąd drugiej instancji podziela stanowisko sądu pierwszej instancji w zakresie podstawy faktycznej, to treść tej części uzasadnienia może ograniczyć się do stwierdzenia, że przyjmuje jego ustalenia jako swoje (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie o sygn. akt V CSK 545/17, Lex nr 2618565).

Przypominając chronologię wydarzeń Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne ustalenia, że:

1. pozwani byli członkami zarządu (...) sp. z o.o. do 31 grudnia 2001 roku,
2. roszczenia powoda wobec spółki (...) sp. z o.o. stały się wymagalne pomiędzy 27 maja 2001 roku a 22 września 2001 roku,
3. powód uzyskał tytuł egzekucyjny przeciwko (...) sp. z o.o. 14 stycznia 2002 roku – nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Okręgowego w Krakowie IX GNc 2747/01, a tytuł wykonawczy 4 września 2002 roku (k. 47 akt IX GNc 2747/01),
4. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w W. III K 724/06 z dnia 16 maja 2007 roku pozwani zostali uznani za winnych zarzucanego czynu XXXIV (34) na szkodę spółki powodowej z art. 286 § 1 k.k. w związku z art. 294 § 1 k.k. oraz czynu LVII (57) z art. 586 § 1 k.s.h., iż w okresie od czerwca 2001 r. do 12 grudnia 2001 r. pełniąc funkcje prezesa i członka zarządu sp. z o.o. (...) w W. nie zgłosili wniosku o upadłość spółki handlowej pomimo powstania warunków uzasadniających według przepisów upadłość (...) sp. z o.o. (k. 360),
5. na podstawie tytułu wykonawczego, powód złożył wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko (...) sp. z o.o. 31 maja 2011 roku (wniosek, k. 130),
6. 3 grudnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Krakowie sprostował nakaz zapłaty z dnia 14 stycznia 2002 roku IX GNc 2747/01 poprzez prawidłowe oznaczenie strony pozwanej zamiast (...) sp. z o.o. na (...) sp. z o.o. (k. 125 akt IX GNc 2747/01). Powód zwrócił oryginał tytułu wykonawczego 20 listopada 2012 roku (k. 123 akt IX GNc 2747/01),
7. klauzula wykonalności została nadana 12 lutego 2013 roku na sprostowany nakaz zapłaty (k. 20),
8. egzekucja przeciwko (...) sp. z o.o. została wszczęta 10 maja 2013 roku (pismo powoda 23 października 2015 r., k. 117), a umorzona wobec stwierdzenia bezskuteczności 29 stycznia 2014 roku (...) (postanowienie k. 21).
9. 24 października 2013 roku (...) sp. z o.o. został prawomocnie wykreślony z rejestru wskutek likwidacji,
10. 14 lutego 2014 roku powód wezwał członków zarządu (...) sp. z o.o. do uiszczenia należności 452 547,26 zł obejmującej należność główną z tytułu egzekucyjnego wydanego przeciwko spółce (...) sp. z o.o., odsetki ustawowe wyliczone na dzień 21 lutego 2014 roku oraz koszty procesu, koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym KM 12471/13 oraz koszty wierzyciela w tymże postępowaniu (potwierdzenie nadania, k. 30-32),
11. wezwanie ponowiono 20 marca 2015 roku (k. 33-35),

12. spółka (...) sp. z o.o. zawarła z (...) sp. z o.o. s.k. w dniach 11 kwietnia 2007 r. i 30 września 2008 r. umowy cesji wierzytelności z wyroku Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. (SAK (...), SAK (...)) za zapłatą kwot 1 522 538 zł do 31 grudnia 2007 r. i 195 000 zł do 31 grudnia 2008 r.

Zarzuty apelacji obejmowały zastosowanie prawa materialnego dla oceny skutków prawnych faktów w kontekście art. 299 k.s.h. oraz 442¹ § 1 k.c. Zasadniczym twierdzeniem apelacji było dochodzenie od pozwanych roszczenia, które było przedawnione (i) wobec pozwanych na podstawie 442¹ § 1 k.c. oraz (ii) wobec spółki (...) sp. z o.o. na podstawie art. 125 k.c.

Roszczenie powoda wobec pozwanych nie jest przedawnione. Wykładnią prawa dokonaną w sprawie przez Sąd Najwyższy związany jest sąd, któremu została ona przekazana (art. 398²⁰ zd. 1 k.p.c.). Związanie to dotyczy wykładni prawa dokonanej w ramach rozpatrywania zarzutów kasacyjnych, a nie wszelkich poglądów prawnych, ocen dotyczących stanu faktycznego, czy też wskazań co do dalszego postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2020 r., II CSK 361/19).

Przed wszystkim Sąd Najwyższy uznał, że powinien mieć zastosowanie przepis art. 442¹ § 2 k.c. a nie art. 442¹ § 1 k.c. Sąd Najwyższy dokonał oceny prawnej art. 442¹ § 2 k.c. i przyjął, że do roszczenia powoda dochodzonego na podstawie art. 299 k.s.h. ma zastosowanie 20-letni termin przedawnienia liczony od dnia popełnienia przestępstwa. Po drugie, dlatego że pozwani zostali prawomocnie skazani za to, iż w okresie od czerwca 2001 r. do 12 grudnia 2001 r. w W. pełniąc funkcje prezesa i członka zarządu sp. z o.o. (...) w W. nie zgłosili wniosku o upadłość spółki handlowej pomimo powstania warunków uzasadniających upadłość wskazanej spółki, Sąd Najwyższy odmówił trafności poglądowi, że szkoda powoda powstała dopiero w 2002 r. łączona z momentem uzyskania tytułu egzekucyjnego przeciwko (...) sp. z o.o. Sąd Najwyższy przedstawił rozumienie szkody na tle art. 299 k.s.h., która powinna być przyjmowana jako różnica między rzeczywistym stanem majątkowym wierzyciela a hipotetycznym stanem, jaki byłby powstał, gdyby członek zarządu zgłosił wniosek o ogłoszenie upadłości spółki lub wszczęte zostało w stosunku do niej postępowanie układowe. Różnica taka może powstać w szczególności wskutek tego, że gdyby na czas został zgłoszony odpowiedni wniosek, to wierzyciel uzyskałby zaspokojenie swojej wierzytelności w wyższym stopniu. Szkoda może również polegać na zaangażowaniu przez wierzyciela własnych środków w wykonanie umowy, jeżeli wskutek niewypłacalności spółki zaangażowanie to okazało się daremne, a w razie zgłoszenia w odpowiednim czasie wniosku o ogłoszenie upadłości lub otwarcia postępowania układowego wierzyciel w ogóle nie wdałby się w stosunki kontraktowe z niewypłacalną spółką. Zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości pełni bowiem m.in. funkcję informacyjno-ostrzegawczą, która pozwala na umożliwieniu innym uczestnikom obrotu uzyskanie informacji o stanie majątkowym kontrahenta (tak uchwała Sądu Najwyższego z 1 grudnia 2017 r., III CZP 65/17, OSNC 2018, nr 9, poz. 84).

Wreszcie Sąd Najwyższy dodał, że odmiennie niż na tle innych przypadków odpowiedzialności odszkodowawczej, w sytuacji uregulowanej w art. 299 k.s.h. wierzyciel nie musi dowodzić, że szkoda rzeczywiście powstała, ale to członek zarządu, który chce się zwolnić z odpowiedzialności, obarczony jest ciężarem dowodu co do tego, że wierzyciel szkody nie poniósł. Dowód taki w niniejszej sprawie nie został przeprowadzony.

Sąd Najwyższy przesądził nietrafność zarzutu przedawnienia z art. 442¹ § 2 k.c. uznając, że ma zastosowanie termin 20-letni. Sąd Najwyższy nie wypowiedział się co do art. 125 k.c. i Sąd Apelacyjny poprzednio rozpoznający sprawę nie rozważał art. 125 k.c. przyjmując za zasadny zarzut z art. 442¹ § 1 k.c. w związku z art. 299 k.s.h.

Zarzut naruszenia art. 125 k.c. jest nietrafny. Ponowiony w apelacji zarzut przedawnienia roszczenia stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem - nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 14 stycznia 2002 r. sygn. akt IX GNc 2747/01 Sądu Okręgowego w Krakowie - nie uchyla zasadności zaspokojenia się powoda wobec pozwanych.

Apelujący stawiając zarzut przedawnienia roszczeń spółki (...) sp. z o.o. neguje przyjęty na korzyść odszkodowawczego spór co do charakteru odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o.

Odpowiedzialność odszkodowawczą ostatecznie przesądziła, sporny w doktrynie i judykaturze charakter odpowiedzialności z art. 299 k.s.h., uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 7 listopada 2008 r. (III CZP 72/08). Odpowiedzialność członków zarządu jest samodzielna (nieakcesoryjna), odpowiadają za własny czyn i dług, a nie spółki.

Konsekwencją przyjęcia koncepcji o odszkodowawczym charakterze odpowiedzialności członków zarządu ponoszonej na podstawie art. 299 k.s.h. jest brak skuteczności zarzutu przedawnienia zobowiązania spółki, w której pozwani pełnili funkcję członków zarządu. Zastosowanie do przedawnienia roszczenia z art. 299 k.s.h. przepisu art. 125 k.c. odrzuca K. Strzelczyk, podkreślając, że byłoby to możliwe, gdyby odpowiedzialność z art. 299 k.s.h. uznać za gwarancyjną, natomiast jest to wykluczone przy założeniu odszkodowawczego charakteru tej odpowiedzialności, ponieważ członek zarządu odpowiada wówczas za dług własny, a nie dług cudzy, a zatem termin przedawnienia cudzego (spółki) długu nie wpływa na termin przedawnienia jego długu (tak K. Strzelczyk, [w:] R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski (red.) Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł III. Spółki kapitałowe Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, komentarz do art. 299). Sąd Apelacyjny podziela ten pogląd, bowiem odszkodowawczy charakter roszczenia przysługującego wobec członka zarządu przesądza, że roszczenie to jest odrębnym od tego, które jest stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądowym. Ponadto zgodnie z prawem polskim upływ terminu przedawnienia nie skutkuje wygaśnięciem roszczenia, a prowadzi do przekształcenia się zobowiązania w zobowiązanie naturalne. Samo zobowiązanie w dalszym ciągu pozostaje prawnie istniejące, jeśli jednak wolą dłużnika będzie odmowa zaspokojenia takiego roszczenia, ma on do tego pełne prawo podnosząc zarzut przedawnienia. W konsekwencji dłużnik, podnosząc zarzut przedawnienia, może uchylić się od obowiązku spełnienia świadczenia (art. 117 § 2 k.c.), mimo że nie przestaje być dłużnikiem. W uchwale z 31 maja 1990 r. III CZP 25/90 Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, że art. 125 § 1 k.c. normuje przedawnienie wszystkich roszczeń niezależnie od ich charakteru stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu. W kodeksie cywilnym ani też w innych aktach prawnych łącznie z kodeksem postępowania cywilnego, nie ma przepisu regulującego prekluzję roszczeń stwierdzonych orzeczeniem, a tym samym i możliwość wykonania wyroku po upływie terminu odpowiadającego terminowi do dochodzenia roszczeń.

Po drugie, funkcją przepisu art. 125 k.c. jest modyfikacja art. 118 k.c. albo przepisów szczególnych określających długość terminu przedawnienia poszczególnych rodzajów roszczeń. Przesądza on, że dane roszczenie, jeśli zostało stwierdzone wymienionym w jego treści orzeczeniem albo ugodą, przedawnia się w terminie wskazanym w tym przepisie, bez względu na to, jaką długość przedawnienia przewiduje dla danego rodzaju roszczenia art. 118 k.c. lub przepisy szczególne (P. Machnikowski (red.) Zobowiązania. Przepisy ogólne i powiązane przepisy Księgi I KC. Tom I. Komentarz, Warszawa 2022).

Termin przedawnienia z art. 125 § 1 k.c. uległ zmianie ustawą z 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104). W nowym brzmieniu przepisu roszczenia stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, podlegają nowemu, krótszemu 6-letniemu terminowi przedawnienia. W odniesieniu do tej zmiany uregulowanie intertemporalne objęte art. 5 ust. 2 ustawy stanowi, że jeżeli zgodnie z nowelizacją termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie uregulowania w nowym brzmieniu. W przypadku, gdyby przedawnienie rozpoczęte przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizacyjnej nastąpiło przy uwzględnieniu dotychczasowego terminu przedawnienia wcześniej, to przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu. Roszczenie objęte nakazem zapłaty uległo przedawnieniu z dniem 4 września 2012 roku. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że już wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przerywa bieg tytułu przedawnienia, a nie dopiero wniosek o wszczęcie egzekucji (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2004 r., II CK 276/04; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03).

Po trzecie, w świetle przepisów kodeksu postępowania cywilnego obowiązujących do dnia 20 sierpnia 2019 r., komornik sądowy nie był uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem

wykonawczym, w tym nie miał kompetencji do rozstrzygania, czy egzekwowana przez niego wierzytelność uległa przedawnieniu. Jeżeli dłużnik był przekonany, że egzekwowana wierzytelność uległa przedawnieniu, mógł się bronić za pomocą wytoczenia powództwa opozycyjnego na podstawie art. 840 §1 pkt 2 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 27 lutego 1969 r., II CZ 37/69; z 18 marca 1971 r., I CZ 110/70; wyrok Sądu Najwyższego z 11 maja 2011 r., I CSK 486/10). Obecnie stosownie do art. 804 §2 k.p.c., organ egzekucyjny odmawia wszczęcia egzekucji, jeżeli z treści tytułu wykonawczego wynika, że termin przedawnienia egzekwowanego roszczenia upłynął, a wierzyciel nie przedłożył dokumentu wykazującego przerwanie biegu przedawnienia. Zgodnie z art. 825 pkt 1¹ k.p.c. przyczyną obligatoryjnego umorzenia egzekucji na zażądanie dłużnika jest z kolei okoliczność, że przed dniem złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji roszczenie objęte tytułem wykonawczym uległo przedawnieniu, a wierzyciel nie wykazał, że nastąpiło zdarzenie, wskutek którego bieg terminu przedawnienia został przerwany.

Trybunał Konstytucyjny orzekając o zgodności art. 804 §2 k.p.c. z Konstytucją w sprawie P 23/19 uznał, że wykładnia systemowa oraz funkcjonalna prowadzi do wniosku, że art. 804 § 2 k.p.c. nie pozwala na ponowne badanie kwestii przedawnienia roszczenia, które zostało rozstrzygnięte w postępowaniu rozpoznawczym. Za stanowiskiem takim przemawia położenie art. 804 § 2 k.p.c. wśród przepisów cywilnego postępowania egzekucyjnego oraz kontekst art. 804 § 1 k.p.c., zgodnie z którym organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Ta zasada procesu cywilnego stanowi o rozdziale funkcji postępowania rozpoznawczego oraz egzekucyjnego. Stwierdzone w postępowaniu rozpoznawczym roszczenie, w postępowaniu egzekucyjnym nie może być już dochodzone (jego zasadność nie może być badana), ale wyłącznie zaspokajane. Artykuł 804 § 2 k.p.c. należy do przepisów regulujących cywilne postępowanie egzekucyjne, których funkcją jest realizacja stwierdzonych autorytetem państwa roszczeń w procesie toczącym się na zasadach ogólnych (postępowaniu rozpoznawczym), z wszelkimi związanymi z tym gwarancjami procesowymi. Wzruszenie prawomocnego rozstrzygnięcia sądu po przeprowadzeniu takiego postępowania mogłoby nastąpić jedynie w drodze nadzwyczajnych środków zaskarżenia (skarga kasacyjna, skarga o wznowienie postępowania), a nie na etapie postępowania egzekucyjnego (przez czynność organu egzekucyjnego, w niniejszym przypadku - komornika). Wszczęcie egzekucji 10 maja 2013 roku wobec spółki (...) sp. z o.o. przed zmianą przepisu art. 804 §2 k.p.c. nie stanowiło przeszkody prawnej do egzekwowania roszczeń.

Sąd Apelacyjny przyjmuje, że członek zarządu na zwykłych zasadach może bronić się zarzutem przedawnienia, ale tylko wobec własnego roszczenia z art. 299 k.s.h. a nie wobec roszczenia spółki. Roszczenie z art. 299 k.s.h. jest roszczeniem majątkowym i ulega przedawnieniu (art. 117 § 1 k.c.).

Roszczenie wierzyciela spółki z o.o. z art. 299 k.s.h. przeciwko członkowi jej zarządu przedawnia się w różnym terminie w zależności od tego, czy szkoda została wyrządzona czynem niedozwolonym, czy wynikała z występku. Art. 442¹ k.c. odmiennie reguluje długość terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody, gdy szkoda wynikała ze zbrodni lub występku - termin przedawnienia jest wówczas dłuższy (art. 442¹ § 2 k.c.). Sąd Najwyższy przesądził, że długość terminu przedawnienia roszczenia wobec pozwanych na podstawie art. 299 k.s.h. należy określić na podstawie art. 442¹ § 2 k.c. Kluczowe znaczenie miało to, że zgodnie z art. 586 k.s.h., kto, będąc członkiem zarządu spółki z o.o., nie zgłasza wniosku o upadłość spółki handlowej, pomimo powstania warunków uzasadniających według przepisów upadłość spółki, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Oznacza to, że czyn taki w świetle art. 7 § 3 k.k. spełnia znamiona przestępstwa (występku).

Odszkodowawczy charakter odpowiedzialności z art. 299 k.s.h. przesądzony w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego III CZP 72/08 i podtrzymany przez Sąd Najwyższy w wyroku uchylającym, oraz treść art. 586 k.s.h. przemawia, że roszczenie powoda jako wierzyciela spółki z o.o. wobec pozwanych jako byłych członków jej zarządu przedawnia się dopiero po upływie 20 lat od dnia popełnienia występku. Bieg tego terminu rozpoczął się z dniem 12 grudnia 2001 roku, do tego czasu pozwani nie zgłosili wniosku o upadłość spółki handlowej mimo powstania warunków uzasadniających upadłość (...) sp. z o.o. (wyrok Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w W.(...)).

Związanie sądu cywilnego wyrokiem karnym oznacza, że przestępstwo z art. 586 k.s.h. popełnione w okresie 2001 roku, a stwierdzone prawomocnym wyrokiem, dawało powodowi możliwość dochodzenia kwoty do roku 2021 roku. pozew wytoczony przeciwko pozwanym w 2015 roku mieścił się w terminie dochodzenia roszczeń wobec pozwanych z art. 299 k.s.h.

Rozumienie szkody na tle art. 299 k.s.h. Sąd Najwyższy wyłożył uchylając wyrok i przypominając należy wskazać, że jest to różnica między rzeczywistym stanem majątkowym wierzyciela a hipotetycznym stanem, jaki byłby powstał, gdyby członek zarządu zgłosił wniosek o ogłoszenie upadłości spółki lub wszczęte zostało w stosunku do niej postępowanie układowe. Różnica taka może powstać w szczególności wskutek tego, że gdyby na czas został zgłoszony odpowiedni wniosek, to wierzyciel uzyskałby zaspokojenie swojej wierzytelności w wyższym stopniu. Szkoda może również polegać na zaangażowaniu przez wierzyciela własnych środków w wykonanie umowy, jeżeli wskutek niewypłacalności spółki zaangażowanie to okazało się daremne, a w razie zgłoszenia w odpowiednim czasie wniosku o ogłoszenie upadłości lub otwarcia postępowania układowego wierzyciel w ogóle nie wdałby się w stosunki kontraktowe z niewypłacalną spółką. Zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości pełni bowiem m.in. funkcję informacyjno-ostrzegawczą, która pozwala na umożliwienie innym uczestnikom obrotu uzyskanie informacji o stanie majątkowym kontrahenta.

Powód wytoczył powództwo przeciwko pozwanym na podstawie art. 299 k.s.h., co jest równoznaczne z żądaniem wyrównania szkody, którą poniósł przez to, że nie uzyskał zaspokojenia wierzytelności wobec spółki, w której pozwani byli członkami zarządu. Gdyby pozwani sprawowali funkcje prawidłowo, zgłosiliby wniosek o ogłoszenie upadłości w czasie właściwym, a przez to powód mógłby uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności w wyższym stopniu.

Odmienne niż na tle innych przypadków odpowiedzialności odszkodowawczej, w sytuacji uregulowanej w art. 299 k.s.h. wierzyciel nie musi dowodzić, że szkoda rzeczywiście powstała, ale to członek zarządu, który chce się zwolnić z odpowiedzialności, obarczony jest ciężarem dowodu co do tego, że wierzyciel szkody nie poniósł. Takiego dowodu co do wysokości szkody powoda, pozwani nie przeprowadzili.

Powód wykazał, że posiada niezaspokojoną wierzytelność wobec spółki (...) sp. z o.o., w której pozwani byli członkami zarządu do 31 grudnia 2001 roku. Dowodem istnienia wierzytelności i jej wymagalności w czasie, gdy pozwani byli członkami zarządu, jest nakaz zapłaty wydany 14 stycznia 2002 roku w postępowaniu upominawczym. Nakaz zapłaty obejmuje wierzytelności wymagalne pomiędzy 27 maja 2001 roku a 22 września 2001 roku na kwotę 162 717,67 zł z ustawowymi odsetkami. Pozwani nie udowodnili, że szkoda powoda jest niższa niż wierzytelność główna 162 717,67 zł oraz wierzytelność uboczna. O mniejszej szkodzie nie stanowi również wyrok Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w W. (...).

Odpis wyroku został złożony w postępowaniu apelacyjnym jako przeciwdowód do zarzutu przedawnienia opartego na art. 442⁽¹⁾ § 1 k.c. i dowodów pozwanych z umorzenia postępowania upadłościowego z dnia 20 maja 2002 roku opublikowanego w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z dnia 28 czerwca 2002 r. Nr 124 (1456) poz. 7060. Pozwani negowali dopuszczenie dowodu z odpisu wyroku Sądu Rejonowego dla (...) w W. (...) (protokół rozprawy z dnia 6 czerwca 2018 r., k. 410), Sąd Apelacyjny uznaje, że dopuszczenie dowodu z odpisu wyroku ma podstawę w art. 381 k.p.c. Wyrok jest dokumentem urzędowym korzystającym z domniemania prawdziwości (art. 244 k.p.c.). Jak stanowi art. 129 § 2 k.p.c., zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza, albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą prokuraturii generalnej RP. Poświadczenia za zgodność z oryginałem dokonała ustanowiona pełnomocnik strony powodowej.

Według dokumentu urzędowego pozwani zostali uznani za winnych czynu z XXXIV (34) aktu oskarżenia, iż w okresie od marca 2001 roku do końca grudnia 2001 roku działając wspólnie i w porozumieniu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadzili do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w wysokości 136 478,95 zł poprzez wprowadzenie w błąd co do możliwości (...) sp. z o.o. spłacenia zaciągniętych zobowiązań (art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k.). Przesłanką odpowiedzialności przewidzianej w art. 299 § 1 k.s.h. jest istnienie określonego

zobowiązania spółki z o.o. w czasie, w którym dana osoba była członkiem zarządu spółki. Pozwani nie wywodzili, aby wymagalne zobowiązania objęte nakazem zapłaty z dnia 14 stycznia 2002 roku pochodziły z innego okresu niż pełnienie przez nich funkcji, czy też pochodziły wyłącznie z okresu marzec 2001 – grudzień 2001. Jedyne dowód ze strony pozwanych, że niezaspokojone przez spółkę (...) sp. z o.o. wierzytelności powstały i stały się wymagalne w czasokresie zarzutu z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. wskazywałyby na inną wysokość szkody z występku art. 586 k.s.h. Występek polegający na braku zgłoszenia wniosku o upadłość spółki handlowej pomimo powstania warunków uzasadniających według przepisów jej upadłość obejmuje okres od czerwca 2001 r. do 12 grudnia 2001 r. i pokrywa się z wymagalnością wierzytelności objętych nakazem zapłaty pomiędzy 27 maja 2001 roku a 22 września 2001 roku. Zgodnie z art. 5 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe (Dz.U. 1934 Nr 93, poz. 834) mającego zastosowanie dla oceny przesłanek zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, przedsiębiorca był zobowiązany, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zaprzestania płacenia długów, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości. Reprezentant przedsiębiorcy, był zobowiązany zgłosić wniosek o ogłoszenie upadłości w terminie dwóch tygodni od dnia, w którym majątek nie wystarcza na zaspokojenie długów, chyba że wcześniej rozpoczął się bieg terminu zaprzestania płacenia długów.

Sam fakt doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w okresie marzec 2001 - grudzień 2001 nie jest równoznaczny ze szkodą wywołaną występkiem. Szkada wywołana występkiem podlegająca przedawnieniu z art. 442¹ § 2 k.c. jest szkodą spowodowaną niezgłoszeniem wniosku o ogłoszenie upadłości. Powód w konsekwencji nie uzyskał zaspokojenia należności wymagalnych w wyższym stopniu, albo też, wiedząc o złej sytuacji majątkowej spółki, nie zawarłaby z nią umowy, unikając w ten sposób konieczności spełnienia własnego świadczenia w okresie gdy zrodził się obowiązek zgłoszenia. Pomiedzy zachowaniem pozwanych a szkodą powoda występuje związek przyczynowy. Takiego rozmiaru szkoda istnieje w chwili rozstrzygnięcia (art. 316 k.p.c.). Domniemanie wysokości szkody odpowiadające należności objętej nakazem zapłaty przeciwko spółce (...) sp. z o.o. nie zostało przez pozwanych obalone.

Powód wykazał również, że prowadził egzekucję przeciwko spółce (...) sp. z o.o., która zakończyła się bezskutecznością. Powód nie odzyskał żadnej należności. Pozwani podnosili, że spółka została wykreślona zanim egzekucja była umorzona z powodu bezskuteczności. Trafny jest zarzut, że o bezskuteczności egzekucji winien decydować moment wykreślenia spółki z rejestru (24 października 2013 roku), a nie umorzenia postępowania egzekucyjnego (29 stycznia 2014 roku). Sąd Apelacyjny bezskuteczność egzekucji wiąże więc z momentem wykreślenia spółki z rejestru, co nie zmienia faktu, że powód nie mógł uzyskać zaspokojenia we wszczętym postępowaniu egzekucyjnym od spółki i utrata bytu spółki nie wpływa na odpowiedzialność pozwanych. Przy uznaniu odpowiedzialności odszkodowawczej członków zarządu jej nieakcesoryjny charakter powoduje, że nawet wygaśnięcie roszczenia wierzyciela wobec samej spółki z o.o. wskutek utraty przez nią podmiotowości prawnej wraz z wykreśleniem jej z rejestru sądowego, nie wpływa na istnienie roszczenia wierzyciela spółki względem członków zarządu spółki (tak K. O., (...) spółki z o.o. Odpowiedzialność członków zarządu wobec jej wierzycieli, (...)). Data wykreślenia (...) sp. z o.o. wpływa na wysokość odsetek ustawowych należnych od spółki (...).

Pozwani nie podnieśli żadnej przesłanki egzoneracyjnej za wyjątkiem zarzutu przedawnienia, jednym osadzonym w art. 442¹ § 1 k.c. oraz drugim opartym na art. 125 k.c. W przypadku odpowiedzialności z art. 299 k.s.h. w zasadzie jest jedna główna przesłanka egzoneracyjna – wykazanie przez członka zarządu, że zgłosił wniosek o ogłoszenie upadłości spółki we właściwym czasie. Dodatkowo ustawodawca wprowadził dwie pośrednie przesłanki egzoneracyjne – ich udowodnienie nie tyle wyłącza bezpośrednio odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o. wobec jej wierzycieli, ile sanuje nieskorzystanie z tej podstawowej przesłanki egzoneracyjnej, a więc odpowiedzialność wyłącza tylko pośrednio. Taką przesłanką jest udowodnienie przez członka zarządu spółki braku winy w niezgłoszeniu rzeczonoego wniosku lub braku szkody po stronie wierzyciela mimo niezgłoszenia takiego wniosku. Szkada odnosi się tylko do uszczerbku, jaki wierzyciel spółki poniósł z powodu niezgłoszenia w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki.

W tym miejscu należy przytoczyć sposób obrony pozwanych. Pozwani nie bronili się wykazaniem, że nie było podstaw do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a więc nie ponoszą winy za niezłożenie wniosku, dlatego że (i) majątek istniał i wówczas pojawia się potrzeba udowodnienia posiadanych środków, bądź (ii) majątek nie istniał i wtedy należy

udowodnić, że nawet złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości nie doprowadziłoby do zaspokojenia szkody wierzyciela spółki.

Pozwani twierdząc, że spółka (...) sp. z o.o. zawarła umowy cesji, próbowali dowodzić w istocie, że był majątek spółki, z którego powód mógł zaspokoić swoją wierzytelność. Poza umowami nie podali, aby pieniądze wpłynęły do spółki i umożliwiły zaspokojenie powoda. Drugie twierdzenie sprowadza się do tego, że powód zwlekał z wszczęciem egzekucji, a dochowując należytej staranności mógłby wyegzekwować należności spółki. Niemniej, pozwani nie udowodnili żadnego majątku spółki istniejącego przed 10 maja 2013 roku, a więc w czasie, gdy egzekucja była możliwa. Po drugie, nie dowiedli faktycznego wpływu pieniędzy do spółki, bądź wierzytelności możliwych do odzyskania od cesjonariusza odpowiadających umowom cesji.

Prawo materialne zostało przez Sąd pierwszej instancji zastosowane właściwie. Przepis art. 299 § 2 k.s.h. jest wyjątkiem od zasady odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przewidzianej w art. 299 § 1 k.s.h. i do nich należy wykazanie okoliczności zwalniającej ich z odpowiedzialności względem wierzyciela spółki. Dominującym obecnie stanowiskiem jest, że odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o. obejmuje zasądzone w tytule wykonawczym, który został wydany przeciwko spółce, również inne koszty, w tym: koszty procesu, koszty postępowania egzekucyjnego, które umorzono z powodu bezskuteczności egzekucji oraz odsetki ustawowe od należności głównej (por. uchwała Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006, III CZP 118/06, uchwała Sądu Najwyższego z 8 października 2015, III CZP 54/15, wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 2016, V CSK 579/15). Powód dochodząc roszczenia przewidzianego w art. 299 § 1 k.s.h. wykazał (i) istnienie podstawy określonego zobowiązania spółki w czasie, kiedy pozwani byli członkami zarządu, stwierdzonego tytułem egzekucyjnym wydanym na rzecz powoda oraz (ii) bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce.

Zasadny okazał się zarzut co do wysokości dochodzonych odsetek przeciwko członkom zarządu, a skapitalizowanych od nakazu zapłaty z dnia 14 stycznia 2002 r. wydanego przeciwko spółce.

Orzecznictwo odróżnia dwa rodzaje odsetek, które pojawiają się w tego rodzaju sprawach. Pierwsze to odsetki wynikające z braku świadczenia przez spółkę jej długu w terminie, natomiast drugie to odsetki od roszczenia odszkodowawczego wobec członków zarządu spółki.

W odniesieniu do pierwszych z wyróżnionych odsetek, odszkodowanie należne od członków zarządu spółki z o.o. je obejmuje, a w chwili wytoczenia powództwa na podstawie art. 299 k.s.h. powinny zostać one zsumowane i przedstawione jako łączna kwota doliczana do wysokości dochodzonego roszczenia.

W odniesieniu do drugich z wyróżnionych odsetek, wymagalność roszczenia o ich zasądzenie określa się na zasadach ogólnych (art. 455 k.c.). Oznacza to, że roszczenie to staje się wymagalne, gdy wierzyciele spółki wystąpią z roszczeniem odszkodowawczym wobec członków zarządu i zażądadają zapłaty długu spółki od członków zarządu spółki wobec bezskuteczności egzekucji z majątku samej spółki.

Stosownie do odsetek naliczonych od niezaspokojonych wierzytelności wobec spółki, Sąd Apelacyjny przeliczył wartość odsetek dla poszczególnych kwot od dnia wymagalności do dnia 24 października 2013 roku, jako dnia utraty bytu spółki, a przez to niemożności dalszego dochodzenia długów od spółki w wyniku wszczętej egzekucji, i tak wartość odsetek dla:

kwoty: 1 838,00 zł wynosi 3 146,85 zł. Łącznie do zapłaty: 4 984,85 zł,

kwoty: 460,41 zł wynosi 782,61 zł. Łącznie do zapłaty: 1 243,02 zł

kwoty: 5 117,80 zł wynosi 8 682,27 zł. Łącznie do zapłaty: 13 800,07 zł

kwoty: 10 269,60 zł wynosi 17 396,91 zł. Łącznie do zapłaty: 27 666,51 zł

kwoty: 11 461,24 zł wynosi 19 377,88 zł. Łącznie do zapłaty: 30 839,12 zł

kwoty: 2 757,00 zł wynosi 4 656,81 zł. Łącznie do zapłaty: 7 413,81 zł

kwoty: 10 709,20 zł wynosi 18 088,80 zł. Łącznie do zapłaty: 28 798,00 zł

kwoty: 18 692,84 zł wynosi 31 558,50 zł. Łącznie do zapłaty: 50 251,34 zł

kwoty: 2 566,00 zł wynosi 4 325,75 zł. Łącznie do zapłaty: 6 891,75 zł

kwoty: 14 139,36 zł wynosi 23 789,67 zł. Łącznie do zapłaty: 37 929,03 zł

kwoty: 5 016,64 zł wynosi 8 428,19 zł. Łącznie do zapłaty: 13 444,83 zł

kwoty: 15 917,40 zł wynosi 26 702,74 zł. Łącznie do zapłaty: 42 620,14 zł

kwoty: 552,08 zł wynosi 923,89 zł. Łącznie do zapłaty: 1 475,97 zł

kwoty: 19 012,00 zł wynosi 31 769,19 zł. Łącznie do zapłaty: 50 781,19 zł

kwoty: 10 560,00 zł wynosi 17 619,80 zł. Łącznie do zapłaty: 28 179,80 zł

kwoty: 5 319,20 zł wynosi 8 862,18 zł. Łącznie do zapłaty: 14 181,38 zł

kwoty: 4 026,00 zł wynosi 6 684,44 zł. Łącznie do zapłaty: 10 710,44 zł

kwoty: 4 216,02 zł wynosi 6 927,18 zł. Łącznie do zapłaty: 11 143,20 zł

kwoty: 3 078,67 zł wynosi 5 055,91 zł. Łącznie do zapłaty: 8 134,58 zł

kwoty: 7 934,88 zł wynosi 12 939,68 zł. Łącznie do zapłaty: 20 874,56 zł

kwoty: 2 695,00 zł wynosi 4 381,54 zł. Łącznie do zapłaty: 7 076,54 zł

kwoty: 1 893,04 zł wynosi 3 066,82 zł. Łącznie do zapłaty: 4 959,86 zł

kwoty: 4 362,72 zł wynosi 7 175,39 zł. Łącznie do zapłaty: 11 538,11 zł

kwoty: 122,57 zł wynosi 198,16 zł. Łącznie do zapłaty: 320,73 zł.

Niezaspokojona należność główna spółki (...) sp. z o.o. plus odsetki na 24 października 2013 roku stanowi kwotę 435 258,83 zł. Ponad niezaspokojoną należność powództwo wobec pozwanych podlegało oddaleniu, o czym orzekł Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 §1 k.p.c. zmieniając częściowo zaskarżony wyrok. Zasadne roszczenie powoda wobec pozwanych zamykało się kwotą 435 258,83 zł powiększoną o koszty procesu 8 449 zł, 50 zł, 1 800 zł i 221,53 zł i w konsekwencji na podstawie art. 385 k.p.c. w tym zakresie Sąd Apelacyjny oddalił apelację.

Ze względu na przegranie procesu przez powoda co do 5,99%, Sąd Apelacyjny zastosował art. 100 k.p.c. i obciążył pozwanych obowiązkiem zwrotu wszystkich kosztów, gdyż powód uległ tylko co do nieznaczonej części swego żądania. W konsekwencji zmianie podlegało rozstrzygnięcie co do kosztów sądowych należnych od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Pozwani obciążeni są kwotą 16 361 zł (powód zwolniony ponad kwotę 5 928 zł a należna opłata od pozwu 22 289 zł).

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego oparto na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. uznając, że pozwani solidarnie ponoszą całość kosztów, gdyż powód uległ co do nieznaczonej części swego żądania. Wynagrodzenie pełnomocnika powoda ustalono na mocy § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 oraz § 10 ust. 4 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r. poz. 1804 ze zm.). Powód był zwolniony od opłaty od

skargi kasacyjnej (k. 504), co obciąża pozwanych obowiązkiem uiszczenia kwoty 22 289 zł na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Skład Sądu Apelacyjnego wynikał z art. 15 z z s 1 ust. 1 pkt 4) ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w brzmieniu nadanym Dz.U. z 2020r, poz. 1090.

Jolanta de Heij-Kaplińska